

1. Івченко А. І., Божок О. П., Пацура І. М., Коляда Л. Б., Божок В. О. До питання організації результативної боротьби з омелою білою. Науковий вісник НЛТУ України. 2014. Вип. 24.5. С. 13–18.
2. Івченко А. І., Пацура І. М. Роль сучасних особливостей орнітохорії в інвазійному та експансивному поширенні омели білої. *Природа Поділля: вивчення, проблеми збереження* : матеріали наук.-практ. конф. заповідник "Медобори". Тернопіль : Підручники і посібники, 2020. С. 136–143.
3. Пінчук Н. В., Коваленко Т. М., Вергелес П. М. Садово-паркова фітопатологія. Вінниця : ВНАУ, 2020. 380 с.
4. Шевченко С. В. Лесная фитопатология. Львов : Вища школа, 1978. 320 с.

ІНТРОДУКЦІЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ АДАПТАЦІЇ РОСЛИН ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ігнатенко К. С., студентка

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Шило Л. О., студентка

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Ярмоленко І. І., студент

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Зубенок К. І., студентка

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Унікальність ландшафтної структури Полтавської області дозволяє повною мірою досліджувати рослинність степової, лісостепової, лісової та водної екосистеми. Однак, аналізуючи матеріали досліджень впливу навколишнього середовища, зміни клімату та негативні антропогенні фактори загрожують цілісності біорізноманіття даного регіону.

Виникає питання впровадження інтродукції та підвищення адаптації рослин, оскільки Полтавщина включає багато рідкісних та вразливих видів рослин. Вона стала однією зі свідків зростання температур та змін режиму опадів, що негативно впливає на зростання та розподіл місцевої рослинності. Тому також страждає й сільське господарство, яке є важливою галуззю нашої області.

Інтродукція адаптованих видів допоможе збільшити кількість рослин, які можуть виживати в таких кліматичних умовах, забезпечуючи цим продовольство для місцевого і міжнародного ринку та корма. Для інтродукції можна використати такі рослини:

- Сорго – унікальна одно-, багаторічна рослина, яка невибаглива до ґрунту та є однією з найважливіших культур в умовах спеки та засухи. Це робить його ідеальним вибором для регіону з непередбачуваним кліматом. Використовують його для виготовлення борошна, крупи, спирту, крохмалю, кормів та ін. Культура сорго відзначається хорошою врожайністю та привілею над, звичній нам, пшеницею за своєю споживчою цінністю.
- Шавлія виду *Thymus serpyllum* – це рослинна, яка відома своєю адаптивною стійкістю до різних умов росту, лікарським потенціалом та створенням густих покривних килимів на поверхні ґрунту, покращуючи його якість. Також квіти шавлії є привабливими для бджіл, оскільки квіти цієї рослини служать джерелом нектару для меду. Тому це один із найкращих варіантів інтродукції регіону.

Однак для місцевості найбільше важливо, окрім введення нових видів, підвищувати адаптацію присутніх рослин до змін умов. Воно включає в себе вибір сортів, селекцію, генетичні модифікації спрямовані на збільшення стійкості рослин, захист від шкідників та хвороб, використання поливу та добрив, а також врахування кліматичних особливостей.

Оскільки зміни клімату призвели також до розповсюдження на території країни різні патогенні організми(шкідники, бур'яни, бур'яни паразити), то культурні рослини (пшениця, ячмінь, кукурудза, соняшник, картопля) потребують використання даних методів задля збереження виду.

Після впровадження інтродукції та підвищення адаптації рослин нашої області, очікується збільшення врожайності завдяки використанню адаптованих культур, збереження рідкісних видів та підвищення стійкості біорізноманіття. Тому це є важливими заходами для збереження природи, сільського господарства, благоустрій регіону та його мешканців.

Список використаних джерел:

1. Адаптація рослинництва та систем захисту рослин до умов клімату. URL: <https://superagronom.com/blog/495-adaptatsiya-roslinnitstva-ta-sistem-zahistu-roslin-do-umov-klimatu>
2. Чебрець повзучий. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Чебрець_повзучий

3. Сорго. Види, застосування, корисні властивості. URL: <https://agrostory.com/ua/info-centre/fans/sorgo-poleznye-svoystva-i-primenenie/>
4. Сільське господарство та охорона навколишнього середовища: гармонізація вимог. Київ : FAO та Міністерство аграрної політики та продовольства України, 2019.
5. Інтродукція рослин у сільське господарство : навч. посібник. Київ : Український науково-дослідний інститут охорони ґрунтів та агрохімії, 2018.
6. Звіт про стан довкілля в Україні. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Київ, 2022.

ФЕНОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕНДРОСОЗОФІТІВ ДЕНДРОПАРКУ «ОЛЕКСАНДРІЯ» У ЗВ'ЯЗКУ З РЕГІОНАЛЬНИМИ ЗМІНАМИ КЛІМАТУ

Калашнікова Л.В., кандидат біологічних наук, Дорошенко Ю.В.

Державний дендрологічний парк «Олександрія» НАН України

Фенологічні дослідження є особливо важливими в епоху глобальних кліматичних змін, тому фенологічні спостереження з визначенням циклічності біоритмів та закономірностей проходження вегетації і зимового спокою рослин є одним із комплексних біологічних досліджень. За співвідношенням кількості опадів до кількості накопиченого тепла Україна поділяється на три кліматичні зони: Степ, Лісостеп і Полісся. Зміна середньорічної температури майже на 2°C, яка спостерігається останні 20 років, змушує ці кліматичні зони поступово мігрувати на північ [4]. Для лісостепової зони характерне чергування широколистяних лісів і степових масивів. Ліси займають порізані балками ділянки водорозділів, розташовані на сірих опідзолених і деградованих чорноземах.

Дендрологічний парк «Олександрія» розташований у лісостеповій кліматичній зоні, клімат якої є помірно-континентальним з відносно теплою зимою і достатнім зволоженням. За багаторічними спостереженнями місцевої (м. Біла Церква, Київської обл.) метеостанції середня річна температура становила +7,5 °C і випадало 562 мм опадів на рік із більшою кількістю саме у весняно-літній період, коли рослини найбільш потребують вологи. Середня річна відносна вологість становила 76 %. Річна кількість вологи, яка поступала з атмосферними опадами, приблизно дорівнювала випаровуванню. Середня дата переходу